

період Василь Якович завершив давно почату справу: в 1913–1915 роках вийшов у 2-х томах його посібник із фізіології. 1917 року Данилевський повернувся до університету на кафедру фізіології медичного факультету та став її розбудовувати. Надалі Василь Якович став академіком Академії наук УРСР та організатором у Харкові двох наукових інститутів: органотерапевтичного інституту (зараз Інститут проблем ендокринної патології ім. В.Я. Данилевського НАМН України) та Українського інституту праці (нині НДІ гігієни праці та профзахворювань Харківського національного медичного університету). Меморіальні дошки на честь засновника на фасадах обох закладів відсутні, як і на будинку, де був Жіночий медичний інститут.

У одноповерховому будиночку по вул. Мироносицькій, 62 (стан його зараз цілком задовільний) В.Я. Данилевський жив з початку 1920-х років до смерті. Саме тут він створив фундаментальні праці і написав книгу спогадів, яка нещодавно була видана. Тут бувало чимало визначних діячів науки. Є всі підстави протидіяти забудовникам, які намагаються знищити ці меморіальні будинки. Збереження пам'яток історії, пов'язаних із біографією визначних вчених, дозволяє безпосередньо зануритися у складне повсякдення науковців минулого. А без приватної історії вчених не існує і велика історія науки. Безособистісним може бути певне знання (особливо в точних науках), однак науку створюють особистості, отже усе, що пов'язане з визначними авторитетами в науці, для людства безцінне.

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ – КОЛИСКА АГРАРНИХ КАДРІВ

Курепін В.М.

Від прадавніх часів ведеться багатовікова історія сільського господарства України. Глобалізаційні та інтеграційні процеси в аграрному секторі держави ставлять нові, небачені до останнього часу завдання у соціальному, економічному, суспільному, науковому та освітньому розвитку. В таких умовах особливого значення набуває розвиток аграрної науки та освіти, які покликані дати відповіді на поставлені питання.

Кожна історична доба висуває свої вимоги до розвитку аграрного виробництва [1]. Пріоритетним завданням розвитку світової економіки сьогодні є вирішення продовольчої проблеми. Уряди країн світу прагнуть найбільш оптимально задовольнити потреби продуктами харчування населення.

За цих умов актуальним та особливо важливим є розвиток аграрної освіти України. Історія української аграрної освіти надзвичайно глибока і викликає зацікавлення фахівців-істориків, науковців [2]. З набуттям незалежності нашої держави та переходом економіки на ринкові відносини стала потреба у підготовки висококваліфікованих кадрів для аграрного сектору економіки.

Аграрна освіта і потреба в ній на Миколаївщині були зумовлені певними чинниками розвитку соціально-економічних відносин [3]. Першою сільськогосподарською школою не лише на Миколаївщині, стала школа землеробства, яка була заснована в містечку Богоявленське (нині Корабельний район міста Миколаєва) Михайлом Георгійовичем Лівановим, яка сприяла розвитку сільськогосподарської культури на Півдні України. Слід зауважити, що в Європі у той самий час (18 століття) виникли дві сільськогосподарські школи: в Німеччині школа Теера, у Франції школа Домбаля, які проіснували нетривалий час.

М. Г. Ліванов правильно оцінив перспективи розвитку агрономії і тваринництва у степовій Україні [4]. Він вважав, що головними галузями Півдня України може бути розведення великої рогатої худоби м'ясного напрямку та грамотне й раціональне вирощування кормових культур.

Завдяки школі із Богоявленська, необхідність розповсюдження сільськогосподарських знань і навичок усвідомили чиновники того часу. На початку 19 століття було запроваджено викладання в університетах такого предмета, як «Сільське домоводство», а у 1838 році Міністерство державного майна запропонувало нову систему сільськогосподарської освіти: вищу, середню та нижчу. У першій половині 19 століття відкривається низка сільськогосподарських шкіл, у тому числі приватна сільськогосподарська школа Й. П. Скаржинського в Мигії [5], яка була названа Ольгінською на честь його дружини (нині Первомайський район Миколаївської області). Школи готували прикажчиків, наглядачів, нижчих службовців для поміщицьких маєтків.

Заснування сільськогосподарської школи стало логічним результатом діяльності сім'ї Скаржинських, вони перетворили Мигію на центр аграрного просвітництва. Сучасники високо цінували прогресивну діяльність Скаржинських.

Наприкінці 70-х – на початку 80-х років 19 століття були відкриті казені сільськогосподарські училища у Катеринославі, Харкові, Умані, Полтаві, Херсоні, які готували агрономів, землемірів, управителів маєтків.

Початок 20 століття ознаменувався перетворенням Миколаївщини у потужну виробничо-портову фортецю, яка орієнтувалася на виробництво та продаж продукції аграрного профілю: був відкритий морський торговельний порт, побудовано низку потужних на той час елеваторів, розгалужену на Півдні України залізничну лінію. Ще в ті часи гостро постало питання про створення у Миколаєві аграрного закладу освіти,

який би готував фахівців-аграріїв [6]. Вигідне розташування портового міста в центрі Північнопричорноморського регіону сприяло позитивному вирішенню цієї проблеми. Проте Російська імперія мала інші плани.

Чимало років минуло, перш ніж прагнення багатьох поколінь землевласників, підприємців, керівників аграрних кадрів різних часів, аграріїв Південної України, було втілено в життя – в Миколаєві з'явився потужний центр аграрної освіти України, шлях до створення якого був непростим. Спочатку в 1947 році було організоване Миколаївську середню школу з підготовки голів колгоспів, яку у 1956 році було реорганізоване в Миколаївський сільськогосподарський технікум бухгалтерського обліку, а в 1966 році перейменовано у Миколаївський сільськогосподарський технікум.

Проте у 1984 році Миколаївський сільськогосподарський технікум було розформовано. Це було безпідставно, адже Миколаївщина перетворилася на великий аграрний регіон, а Південь України потребував кваліфікованих спеціалістів аграрного профілю. Проте цей регіон не мав жодного аграрного науково-дослідного чи вищого навчального закладу.

Проїшли роки, та бажання заснувати в Миколаєві вищий навчальний аграрний заклад освіти у зацікавлених посадовців і багатьох науковців не зникло. Про те слід виділити одну людину, яка поставила перед собою майже нездійсненну мету — відкриття на Півдні України потужного аграрного закладу вищої освіти, досягла її і навіть увійшла в історію. Ім'я цієї людини – Олексій Гаврилович Захарченко.

Офіційною датою народження першого в Миколаївській області вищого аграрного закладу освіти, нині Миколаївського національного аграрного університету, є травень 1984 року. Крок за кроком, сходинка за сходинкою університет послідовно і впевнено зводився на повен зріст, мужнів. Становлення і розвиток університету, як борозна до сонця: посіяні під час навчання золоті зерна аграрної освіти проростали у молодих дипломованих спеціалістах глибокими знаннями, і разом з першими кроками досвіду сформували справжніх професіоналів, аграріїв, які відроджують українське село [7].

Нині Миколаївський національний аграрний університет — це провідний заклад вищої освіти Півдня України. Це потужна матеріально-технічна база, центр інноваційного проектування, джерело кадрового потенціалу як для Південного регіону, так і для всієї України. Університет має тісні зв'язки з виробництвом та плідно співпрацює з багатьма зарубіжними партнерами. А найголовніше, університет – це єдина родина студентів і науково-педагогічних працівників, яких об'єднує спільна мета, ідеї, прагнення.

Університет впроваджує єдність наукового й освітнього процесів, практичної підготовки та інноваційної діяльності, що відкриває можливості для розвитку особистості і суспільства, побудованого на

знаннях. Найбільшою гордістю університету є студенти, які мають змогу здобути не тільки престижну освіту, а й всебічний духовний розвиток.

Література

1. Історія розвитку аграрної освіти на Миколаївщині / голов. ред. В. С. Шебанін ; за ред. Д. В. Бабенка, Н. Г. Шарати ; уклад. Т. В. Березовська. – Миколаїв : МДАУ, 2012. – 96 с. URL:<http://hdl.handle.net/123456789/1812>.
2. На благо корабельного граду : збірник / уклад. : О. Г. Пустова, Д. В. Ткаченко, О. О. Цокало. – Миколаїв : МНАУ, 2017. – 240 с. : іл. URL:<http://hdl.handle.net/123456789/2114>.
3. Шебанін В. С. Інтеграція аграрної освіти, науки та виробництва (на прикладі Миколаївського державного аграрного університету) / В. С. Шебанін // Економіка АПК. – 2011. – № 9. – С. 125-127. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/4992>.
4. Вчені-аграрії. Сільськогосподарські науки : біобібліографічний покажчик / уклад. О. О. Цокало, Д. В. Ткаченко ; ред. О. Г. Пустова. – Миколаїв : МНАУ, 2012. – 210 с. URL:<http://hdl.handle.net/123456789/716>.
5. Курепін В. М. Видатний вчений у галузі механізації сільського господарства України // Актуальні питання історії науки і техніки : матеріали 20-ї Всеукраїнської наукової конференції, 7-9 жовтня 2021 року : збірник наукових праць. Київ: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПК, 2021. С. 151-155. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9926>.
6. Шебанін В. С., Гамаюнова В. В. Сучасний стан, основні завдання землеробської галузі та перспективи їх вирішення в зоні Південного степу України // Професор С.Л. Франкфурт (1866-1954) – видатний учений-агробіолог, один із дієвих організаторів академічної науки : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 19 листопада 2016 р. – С. 358-360. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/4998>.
7. Шебанін В. С. Освіта та наука як рушійні фактори інноваційного розвитку аграрної сфери України / В. С. Шебанін // Економіка АПК. – 2010. - №3. – С. 94-98. URL:<http://hdl.handle.net/123456789/737>.

ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТОВАРИСТВ ПРОМИСЛОВИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ У ГАЛУЗІ ЕЛЕКТРОТЕХНІКИ ТА ЗВ'ЯЗКУ (кінець XIX – початок XX ст.)

Кушлякова Н.М.

Важливого значення в кінці XIX - на початку XX ст. у народному господарстві держави набуває електротехніка. Науково-технічні товари-